[2024] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 361 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 681

ਰਘੁਵੀਰ ਸ਼ਰਨ

ਬਨਾਮ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2024 ਦਾ 2764)

10 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ* ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਭਲਾਚੰਦਰ ਵਰਲੇ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਲਈ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਮਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 132 ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-ਸ. 319-ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 15 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ 19.03.2016 ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਸਮਨਿੰਗ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 19.03.2016 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 31.03.2022 ਨੂੰ ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੈਂਕ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ ਸੰਮਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਗੋਂ 31.03.2022 ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ-ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 19.03.2022 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ ਸੰਮਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਵੈ-ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਛੋਟ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ - ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. - ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 31.03.2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. [ਪਾਰਾ 24, 25, 27]

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 - ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਉਪਬੰਧ:

ਫੈਸਲਾ: ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧਿਕਤਮ ਨਿਮੋ ਟੈਨੇਟੁਰ ਪ੍ਰੋਡੇਰੇ ਸੀਪਸਮ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਭਾਵ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, (ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਕੇ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੱਟ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ - ਇਹ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਭੱਤੇ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ-ਇਸ ਅਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132, ਨੇ ਇਸ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਹਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ, ਉਸਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ, ਝੂਠ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। (ਪਰਾ 12, 13)

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872-ਐਸ.132-ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹਨ

ਰਘੁਵੀਰ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੋਟ (ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ):

ਆਯੋਜਤ: ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਗਵਾਹ (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁੰਝਲਦਾਰ) - ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਸਥਾਈ ਹੋਵੇਗੀ - ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ). [ਪੈਰਾ 20]

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872-ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੋਰਸ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ); ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕੀ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ:

ਆਯੋਜਤ: ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ- ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ, ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ - ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਗਵਾਹ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਆਨ ਹੀ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। - ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ - ਜਾਂਚ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ, ਭਾਵੇਂ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 22, 23]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਨਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [2015] 5 ਐਸਸੀਆਰ 605: (2015) 7 ਐਸਸੀਸੀ 497; ਸਸ਼ੀ ਜੇਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖਡਾਲ ਸਵੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ [2004] 2 ਐਸਸੀਆਰ 260: (2004) 4 ਐਸਸੀਸੀ 236; ਦ ਕਵੀਨ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਡੌਸ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਆਈਐਲਆਰ 3 ਮੈਡ 271- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੀਰੀਅਡੀਕਲਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਵੁਡਰੋਫ਼ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਲਾਅ ਆਫ਼ ਐਵੀਡੈਂਸ, 2020 ਪੀਪੀ.4377 ਸਿਨ 132.1; ਡਬਲਯੂਐਮ ਬੈਸਟ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਧੀ, ਚੌਥਾ ਐਡਨ, ਐਚ ਸਵੀਟ, ਲੰਡਨ, 1866, ਪੀ 126 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872; ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 132; ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 319; ਪੂਰਵ ਸੰਮਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਬਿਆਨ; ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ; ਵਧੀਕ ਦੋਸ਼ੀ: ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।; ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕੰਬਲ ਛੋਟ; ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ; ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ; ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ.

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2024 ਦਾ 2764

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.11.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. 2023 ਦੇ CRR ਨੰਬਰ 1925 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀਟ

ਨਾਲ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ(ਨਾਂ) ਵਿੱਚ 2024 ਦਾ ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 508। 2024 ਦਾ 2764

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਵਿਵੇਕ ਕੇ ਟਾਂਖਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਜਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਜੀਵ ਬਖਸ਼ੀ, ਵਿਪੁਲ ਤਿਵਾੜੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਨੂਪ ਜਾਰਜ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੂਨ ਚੌਧਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਭਿਨਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼ਿਵਾਂਗ ਰਾਵਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਸਰਵਮ ਰਿਤਮ ਖਰੇ, ਆਕਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਐਡਵਾਂਸ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਰਘੁਵੀਰ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2024 ਦੇ 2764

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2023 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 1925 ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 09.11.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਐਮਪੀ/ਐਮਐਲਏ) ਜੀ1304 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ।

2. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1998 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਰਾਜਿੰਦਰ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਨੰ. 1º ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਤਰਲਤਾ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਵਿਤਰੀ ਸ਼ਿਆਮ (ਮ੍ਰਿਤਕ), (ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਮਾਂ) ਨੇ 24.08.1998 ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। 10,00,000/- ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨਾਲ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਿਆਮ ਸੰਸਥਾਨ, ਦਤੀਆ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਰਕਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ 2 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 8.5 ਲੱਖ ਅਤੇ ਰੁ. ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1.5 ਲੱਖ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਚਲਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, 3 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਨੂੰ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਬਹੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਧੀਨ "15 ਸਾਲ" ਕਰਨ ਲਈ "3 ਸਾਲਾਂ" ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 15 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ 19.03.2016 ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1/ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ

———

1 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ'

2 'ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੈਂਕ'

ਦੀ 31.03.2022 ਨੂੰ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

4. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1/ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੈਂਕ ਨੇ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਕੇਸ਼ ਭਾਰਤੀ (ਰਾਜੇਂਦਰ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਭਰਾ) ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।

5. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 17.04.2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਦਕਿ ਰਾਕੇਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਮਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 15.06.2023 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

6. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 17.04.2023 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ

7. ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਵੇਕ ਕੇ. ਤਨਖਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਕੇਵਲ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ। ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਨਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

8. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 31.03.2022 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੀਡਬਲਯੂ-1/ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੂਰਵ ਸੰਮਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

_____

3 'ਐਕਟ ਦਾ'

19.03.2016, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਲਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਸ਼ੀ ਜੇਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖਡਾਲ ਸਵੈਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

9. ਇੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਮਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਵਿਚਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ: -

"132. ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ। -

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਪਰਾਧੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ, ਜਾਂ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ:

ਪਰਿਵਰਤਨ:- ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

11. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 132 ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਵੀਪ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

12. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਭਾਵ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, (ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼, ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਕੇ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ।" ਇਹ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਭੱਤੇ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

13. ਇਸ ਅਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132, ਨੇ ਇਸ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਹਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ, ਝੂਠ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਐਕਟ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

14. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20(3) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"*।

---

6 ਵੇਖੋ ਵੁੱਡਰੋਫ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਇੱਕੀਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 2020 ਪੰਨੇ 4377 (ਸਿਨ 132.1) ਆਰ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ, (1881) 3 ਮੈਡ 271

7 ਡਬਲਯੂਐਮ ਬੈਸਟ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਧੀ, ਚੌਥਾ ਐਡਨ, ਐਚ ਸਵੀਟ, ਲੰਡਨ, 1866, ਪੰਨਾ 126

8 ਲਕਸ਼ਮੀਪਤ ਚੋਰੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 938

15. ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ (ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ)।

16. ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ "ਦ ਕੁਈਨ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਡੌਸ ਐਂਡ ਐਨਆਰ" ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਮੁਤੁਸਾਮੀ ਅਈਅਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ। ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਅਧੀਨ ਨੀਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਸਹੁੰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ "ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਆਦਿ" ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਰੋਵੀਸੋ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਕੇ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ।" ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 47 ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ "ਗਵਾਹ" ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ "ਜਵਾਬ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ਼ ਦੀਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-64 ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਿਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 64 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-64 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਭੇਜ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-64 ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

---

9 ਆਈਐਲਆਰ 3 ਮੈਡ 271

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-64 ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

17. ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ਼ ਦੀਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਗਵਾਹ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ 52 ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ:

"7. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰਾ 64 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੂਜਾ ਸਿੱਟਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੀਡਬਲਯੂ 64 ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। 2009. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੀਡਬਲਯੂ 64 ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

52. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

18. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਛੋਟ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬੇਈਮਾਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ, ਧਾਰਾ 200 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

---

10 'ਸੀਪੀਆਈ'

ਇੱਕ ਗਵਾਹ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਗਲਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰੋਕ ਹੋਵੇਗੀ।

19. ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ (ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ?
ਕੀ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਗਵਾਹ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ?
20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁੰਝਲਦਾਰ)। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਸਥਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ)।
21. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਕੋਰਸ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਕੀ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ?

22. ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ

ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਧੂ, ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

23. ਇੱਕ ਗਵਾਹ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਂਚ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ, ਭਾਵੇਂ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

24. ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ ਸੰਮਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1/ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ 31.03.2022 ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ 19.03.2016 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵ ਸੰਮਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1/ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

25. ਧਾਰਾ 132 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਵੈ-ਦੋਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਛੋਟ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਬੇਈਮਾਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ।

26. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਨਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

27. ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 31.03.2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1/ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਨੇ ਇਮਤਿਹਾਨ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਦੇ 5 ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ।

28. ਉਪਰੋਕਤ ਲਈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 2024 ਦਾ 508 ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ(ਨਾਂ) ਵਿੱਚ। 2024 ਦਾ 2764 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 2024 ਦੇ 3419.

29. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ।
ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)